

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การประถมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นมูลฐานสำหรับประชาชนทุกคนของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งปัจจุบันกำหนดระยะเวลาประมาณ 6 ปี เป็นการศึกษามุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถขั้นพื้นฐาน และให้สามารถคงสภาพอ่านออก เขียนได้ คิดคำนวณได้ มีความสามารถประกอบอาชีพตามควรแก่วัยและความสามารถได้ และสามารถดำรงตนเป็นพลเมืองดีของประเทศ รัฐมีภาระผูกพันที่จะต้องจัดอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งได้แก่ การจัดครู วัสดุอุปกรณ์ อาคาร สถานที่ และสิ่งอื่นใดที่จำเป็นให้เพียงพอ

ดังนั้น การศึกษาในระดับประถมศึกษา ซึ่งจัดขึ้นเพื่อประชาชนทุกคนของประเทศ จึงมีความสำคัญต่อประเทศโดยรวม ต่อสังคม และบุคคล เพราะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ผู้ที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ

จากสภาพปัจจุบันของการจัดการประถมศึกษา ตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาตินั้น ยังประสบกับปัญหาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้เรียนและครู (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2526: 27-28) กล่าวโดยสรุปคือ พฤติกรรมของครูไม่สอดคล้องกับความหวังของหลักสูตร ในสภาพที่โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดแคลนสื่อการเรียนการสอน และเทคโนโลยีต่าง ๆ การเรียนการสอนส่วนใหญ่มีลักษณะครูเป็นศูนย์กลาง ใช้วิธีปกครองแบบควบคุมใกล้ชิด ให้นักเรียนปฏิบัติตามระเบียบอย่างเคร่งครัด และใช้วิธีสอนอบรมด้วยวาจา เป็นสำคัญ สำหรับคุณภาพของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณสมบัตินี้จำเป็นในการดำรงชีวิตนั้นยังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จึงต้องมีนโยบายการเร่งรัดคุณภาพเป็นนโยบายสำคัญ ทั้งนี้โดยดำเนินการโครงการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั่วประเทศ เพื่อนำผลจากการประเมินไปวางแผนพัฒนาคุณภาพทั้งในระดับ

ประเทศ และระดับจังหวัดต่อไป คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529: 2) กล่าวถึง การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาว่ามีปัญหาคุณภาพเป็นส่วนใหญ่ จากการประเมินคุณภาพ ปีการศึกษา 2527 และปีการศึกษา 2528 มีนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ ดังนี้

กลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 จำนวน 72 จังหวัด

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (ทักษะวิทย์) มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 จำนวน 66 จังหวัด

กลุ่มทักษะภาษาไทย มีคะแนนต่ำกว่าร้อยละ 50 จำนวน 36 จังหวัด

จากสภาพปัญหาดังกล่าว การที่จะจัดการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จเป้าหมาย จะต้อง มีปัจจัยที่สำคัญหลายประการ ซึ่งปัจจัยแต่ละอย่างจะต้องมีคุณภาพ และประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยที่เป็นบุคคล ซึ่งได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ ครู อาจารย์ และ ภารโรงในโรงเรียนประถมศึกษา เป็นต้น ในจำนวนปัจจัยที่เป็นบุคคลนี้ จะเห็นได้ว่าผู้บริหาร โรงเรียนเป็นผู้มีส่วนสำคัญยิ่งในการดำเนินการให้การศึกษาาระดับประถมศึกษาบรรลุตาม เป้าหมาย ดังที่ ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ (2522: 23) กล่าวว่า ผู้บริหารเป็นผู้นำทั้งทางด้านเทคนิค วิธีสอน หัวหน้าครูที่ดี ผู้นำการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนามาสู่โรงเรียน และชุมชน และ ชารี มณีศรี (2523: 40) กล่าวถึงหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารโรงเรียนคือ หน้าที่ในการนิเทศ การศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนต้องทำหน้าที่เป็นทั้งผู้บริหารและผู้นิเทศด้วย ผู้บริหารโรงเรียน สามารถทำหน้าที่ด้านนี้ได้เป็นอย่างดี เพราะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับคณะครู ย่อมจะทราบปัญหา และ ความต้องการของครูเป็นอย่างดี

บุคลากรทางการศึกษาที่มีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนใน โรงเรียนคือ ครู (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2527: 45) เพราะครูมีความสำคัญต่อการศึกษาทุกระดับ เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถขั้นพื้นฐาน สามารถคงสภาพอ่านออกเขียนได้ คิดคำนวณได้ มีความสามารถ ประกอบอาชีพตามความควรแก่วัย และดำรงตนเป็นพลเมืองดีในระบอบการปกครองในปัจจุบัน ครูจึงเป็นตัวกำหนดอันสำคัญต่อประสิทธิภาพของนักเรียน เชาวน์ โรจนแสง และวิจิตร ภัคศิริพันธ์ (2524: 51) ได้ให้ทัศนะว่า ครูจึงควรได้รับการพัฒนาให้มีความรู้

ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน และในเชิงวิชาการให้ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน สิ่งที่จะช่วยให้ครูเกิดพัฒนาการด้านดังกล่าว คือ การนิเทศการศึกษา เพราะการนิเทศการศึกษาจะช่วยปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครู อันเป็นการช่วยปรับปรุงคุณภาพของการศึกษา เพื่อลดความสูญเปล่า และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดีขึ้น และสอดคล้องกับความต้องการของสังคมในปัจจุบัน และอนาคต ดังที่ ฎิด (Good, 1973 : 574) กล่าวว่า การนิเทศเป็นความพยายามของผู้ทำหน้าที่นิเทศที่จะช่วยในการให้คำแนะนำแก่ครู หรือผู้อื่นทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาให้สามารถปรับปรุงการสอนของตนให้ดีขึ้น การนิเทศศึกษาก่อให้เกิดความมกอกงามในด้านวิชาชีพ ช่วยพัฒนาความสามารถของครูในการคัดเลือก และปรับปรุงวัตถุประสงค์ของการศึกษา

การนิเทศการศึกษาในประเทศไทย แม้ว่าจะได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบระเบียบมาเป็นเวลานานไม่น้อยกว่าสองทศวรรษแล้วก็ตาม ยังไม่อาจกล่าวได้ว่าการดำเนินงานได้บรรลุผลเท่าที่ควร เนื่องจากมีปัญหาต่าง ๆ หลายประการ ดังผลการวิจัยของมณี หึงโต (2526 : 6) สรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับศึกษานิเทศก์
2. ปัญหาเกี่ยวกับผู้รับนิเทศ
3. ปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหารการศึกษา
4. ปัญหาอื่น ๆ เช่น ผู้ปกครอง นักเรียน โรงเรียน และหลักสูตร เป็นต้น

จากปัญหาดังกล่าวจะพิจารณาเห็นว่า ปัญหาเกี่ยวกับบุคลากรเป็นอุปสรรคที่สำคัญที่สุดของการนิเทศการศึกษา รติพร สุภีรัตน์ (2528 : 4-8) กล่าวว่า บุคลากรซึ่งมีทั้งผู้บริหาร ผู้ให้การนิเทศ และผู้รับการนิเทศ ทั้งสามฝ่ายจะต้องให้ความร่วมมือด้วยดี จะมอบหมายให้กับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เป็นผู้รับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียวย่อมไม่บังเกิดผล และเนื่องจากปัจจุบันการนิเทศการศึกษามีข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณ ระยะเวลาในการปฏิบัติ และอัตราค่าจ้างของศึกษานิเทศก์ จึงทำให้ศึกษานิเทศก์ไม่สามารถปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาให้เกิดผลดีได้อย่างทั่วถึง

ดังนั้นในปัจจุบันผู้บริหารและครูจึง เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ เป็นอย่างยิ่งในการจัดการ
 นิเทศการศึกษาขึ้นภายในโรงเรียน แต่การจัดการนิเทศศึกษายังขาดรูปแบบและกระบวนการ
 ที่เหมาะสม ซึ่งสังค อุทรานันท์ (2529: 4-5) ได้นำเสนอกระบวนการนิเทศการศึกษา
 ซึ่งเน้นความสำคัญของการสร้าง เสริมกำลังใจของผู้บริหารการศึกษา เป็นหลัก ในการพัฒนาระบบ
 การนิเทศการศึกษา ไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 วางแผนการนิเทศ (Planning-P)

ขั้นที่ 2 ให้ความรู้ความเข้าใจในการทำงาน (Informing-I)

ขั้นที่ 3 ลงมือปฏิบัติงาน (Doing-D)

ขั้นที่ 4 สร้างเสริมกำลังใจ (Reinforcing-R)

ขั้นที่ 5 ประเมินผลการนิเทศ (Evaluation-E)

ตามรูปแบบกระบวนการนิเทศศึกษานี้ ในขั้นที่ 2 ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ
 จำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจทางการนิเทศการศึกษาเป็นอย่างดี จึงจะทำให้การนิเทศ
 การศึกษาบรรลุตามจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการวิเคราะห์โครงการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา ของหน่วยศึกษา
 นิเทศก์ คณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 2-3) พบว่า สาเหตุของปัญหาการพัฒนา
 คุณภาพการประถมศึกษา เรียงลำดับความสำคัญได้ดังนี้

1. ด้านการบริหาร

ผู้บริหารโรงเรียน

- 1) ผู้บริหารโรงเรียนขาดการนิเทศภายในโรงเรียน
- 2) ผู้บริหารโรงเรียนขาดการวางแผนและประสานงาน ปฏิบัติงานธุรการ
 มากเกินไป
- 3) ผู้บริหารโรงเรียนไม่สอนและไม่อยู่โรงเรียน

ผู้บริหารระดับอื่น

- 1) สนใจงานวิชาการน้อย
- 2) การบริหารบุคลากร งบประมาณไม่เอื้อต่องานวิชาการ

2. ด้านการเรียนการสอนครู

- 1) ครูไม่เข้าใจวิธีสอนและเทคนิคการสอน
- 2) ครูไม่รับผิดชอบต่องานในหน้าที่ เช่น การเตรียมการสอน การสอนซ่อมเสริม การปฏิบัติตามระเบียบวัดผล
- 3) ครูไม่สอนตามคู่มือและแผนการสอน
- 4) ครูขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

นักเรียน

- 1) นักเรียนขาดความพร้อมทางการเรียนและเศรษฐกิจไม่อำนวย
- 2) นักเรียนมาเรียนไม่สม่ำเสมอ

สื่อการเรียนการสอน

โรงเรียนขาดเอกสาร วัสดุหลักสูตร เช่น คู่มือการสอน แผนการสอนทุกกลุ่ม
 ประสิทธิภาพและทุกชั้น

3. ด้านกานนิเทศการศึกษา

กานนิเทศการศึกษา ยังไม่เป็นระบบและทำได้ไม่ทั่วถึง ไม่ได้มุ่งด้านการเรียน
 การสอนอย่างจริงจัง

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529: 10) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการกำกับดูแลและนิเทศตามโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติว่า ควรมีการพัฒนาให้ผู้นิเทศการศึกษา มีความรู้ความเข้าใจ ทางการนิเทศการศึกษาให้มากยิ่งขึ้น

สภาพปัญหาดังกล่าวจะพิจารณาเห็นว่า การจัดการนิเทศการศึกษา ยังขาดการปฏิบัติอย่างจริงจัง ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาไม่บรรลุจุดมุ่งหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บุคลากรได้แก่ ผู้บริหาร และครู ยังขาดการพัฒนาด้านความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา เพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติภายในโรงเรียนได้อย่างจริงจัง ถูกต้อง และมีระบบและสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528: 28) ได้สรุปผลการปฏิบัติงานตามนโยบายเร่งรัดคุณภาพการประถมศึกษา ของเขตการศึกษา 5 ไว้ดังนี้

1. แผนงาน และโครงการ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ทั้ง 6 แห่ง ส่งโครงการได้ทันกำหนด รายละเอียดของโครงการอยู่ในเกณฑ์น่าพอใจ
2. กิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมที่ต้องการ เน้น อยู่ในเกณฑ์น่าพอใจ
3. การนิเทศติดตามผล ยังต้องปรับปรุงแก้ไข
4. การรายงาน ส่งรายงานได้ทันตามกำหนดและถูกต้องน่าพอใจ

ผลการปฏิบัติงานของเขตการศึกษา 5 ด้านอื่นทุกด้านอยู่ในเกณฑ์น่าพอใจ ยกเว้น การนิเทศติดตามผล ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความ เข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ของผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5 ว่ามีความเข้าใจมากน้อย และแตกต่างกันอย่างไร ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนให้ได้ผลยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความ เข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษากับผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5 ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ใน ปีการศึกษา 2529 ในจังหวัด ราชบุรี กาญจนบุรี สุพรรณบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี และสมุทรสงคราม

2. การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา
- 2.2 บุคลากรทางการนิเทศการศึกษา
- 2.3 แนวปฏิบัติและวิธีการเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา
- 2.4 การประเมินผลทางการนิเทศการศึกษา

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ อายุราชการ วุฒิการศึกษา และขนาดโรงเรียน

3.2 ตัวแปรตาม คือ ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา

คำนิยามศัพท์

การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการหรือวิธีการในการทำงานร่วมกัน ระหว่าง ครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อช่วยส่งเสริมให้การเรียนการสอน และการจัดการด้านประถมศึกษา มีคุณภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา หมายถึง ความสามารถในการจำ จับใจความ แปลความ และสรุปความ โดยการตอบคำถามในเรื่องเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา บุคลากรทางการนิเทศการศึกษา แนวปฏิบัติและวิธีการเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา และการประเมินผลทางการนิเทศการศึกษา ซึ่งความเข้าใจนี้จะเป็นสิ่งที่เคยปฏิบัติ หรือไม่เคยปฏิบัติก็ได้

บุคลากรทางการนิเทศการศึกษา หมายถึง ผู้มีหน้าที่ในการนิเทศการศึกษา หรือ มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการนิเทศการศึกษาโดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ผู้ช่วยผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดศึกษานิเทศก์จังหวัด หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ศึกษานิเทศก์อำเภอ อาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ และผู้ช่วยครูใหญ่

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าสถานศึกษาหรือผู้ช่วย ได้แก่ อาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ และผู้ช่วยครูใหญ่ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5

ครู หมายถึง ผู้ที่ทำการสอนประจำการอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน แก่ผู้บริหารการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 5 ได้แก่ จังหวัดราชบุรี กาญจนบุรี สุพรรณบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี และสมุทรสงคราม ในการที่จะนำไปพัฒนาบุคลากรด้านการนิเทศการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผน และดำเนินการให้มีการส่งเสริมการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 5

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยประกอบด้วยบุคลากร 2 กลุ่ม คือ

ก. กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนได้แก่ผู้ที่ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5 ปีการศึกษา 2529 จำนวน 2,158 คน

ข. กลุ่มครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5 ปีการศึกษา 2529 จำนวน 19,218 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างประชากร

คำนวณหาจำนวนของกลุ่มประชากร โดยใช้ตารางการสุ่มของมอร์แกน (Krejcie and Morgan' 1970: 608) ได้กลุ่มตัวอย่างดังนี้

1.2.1 ผู้บริหาร ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยสุ่มจากโรงเรียนขนาดใหญ่ กลาง เล็ก และเล็กมากของทุก ๆ จังหวัด ได้จำนวน 322 คน ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างประชากรจากโรงเรียนขนาดใหญ่	จำนวน 13 คน
กลุ่มตัวอย่างประชากรจากโรงเรียนขนาดกลาง	จำนวน 48 คน
กลุ่มตัวอย่างประชากรจากโรงเรียนขนาดเล็ก	จำนวน 162 คน
กลุ่มตัวอย่างประชากรจากโรงเรียนขนาดเล็กมาก	จำนวน 99 คน

1.2.2 ครู ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยสุ่มจากโรงเรียนขนาดใหญ่ กลาง เล็ก และเล็กมากของทุก ๆ จังหวัด ได้จำนวน 377 คน ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างประชากรจากโรงเรียนขนาดใหญ่	จำนวน	21 คน
กลุ่มตัวอย่างประชากรจากโรงเรียนขนาดกลาง	จำนวน	70 คน
กลุ่มตัวอย่างประชากรจากโรงเรียนขนาดเล็ก	จำนวน	204 คน
กลุ่มตัวอย่างประชากรจากโรงเรียนขนาดเล็กมาก	จำนวน	82 คน
รวมกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ทั้งหมด		699 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบวัดความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นเองตามขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 เป็นการศึกษาค้นคว้า หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัย จากเอกสาร ตำรา บทความ วารสาร และงานวิจัย

ขั้นที่ 2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวลเป็นกรอบแนวความคิด หลักสำหรับการวิจัย แล้วกำหนดหัวข้อโครงสร้าง นำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อหาความเที่ยงตรง (validity) ในโครงสร้าง

ขั้นที่ 3 สร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย (Research Instrument Construction) เครื่องมือสำหรับการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบวัดความเข้าใจ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบ มีลักษณะตรวจสอบ (Check list) และเติมค่าลงในช่องว่างเกี่ยวกับ

- เพศ
- อายุ
- อาชีพราชการ
- วุฒิการศึกษา
- ขนาดโรงเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบวัดความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยหัวข้อสำคัญดังนี้ คือ

- แนวคิด เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา
- บุคลากรทางการนิเทศการศึกษา
- แนวปฏิบัติและวิธีการ เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา
- การประเมินผลทางการนิเทศการศึกษา

แบบวัดความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด ชนิดตัวเลือก (Multiple Choices) ข้อคำถามแต่ละข้อประกอบด้วยคำตอบ 4 ข้อ ที่มีความแตกต่างกันในด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา โดยกำหนดระดับความเข้าใจไว้ดังนี้

- ระดับความเข้าใจ 1 หมายถึง มีความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศศึกษาน้อยที่สุด
- ระดับความเข้าใจ 2 หมายถึง มีความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศศึกษาน้อย
- ระดับความเข้าใจ 3 หมายถึง มีความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศศึกษามาก
- ระดับความเข้าใจ 4 หมายถึง มีความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศศึกษามากที่สุด

ขั้นที่ 4 การตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุง

นำเครื่องมือให้อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการนิเทศการศึกษา ตรวจสอบแก้ไขให้คำแนะนำในด้านความตรงของเนื้อหา (Content Validity) ภาษาที่ใช้ แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดความเข้าใจ ก่อนที่จะนำไปใช้จริง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งแบบวัดความเข้าใจ และเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยส่งแบบวัดความเข้าใจไปยังสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดทุกจังหวัด ในเขตการศึกษา 5 และขอความร่วมมือจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดของแต่ละจังหวัด ช่วยส่งแบบวัดความเข้าใจไปยังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่อยู่ในข่ายการวิจัย

2. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดของทุกจังหวัด มีหนังสือคำสั่ง พร้อมแบบวัดความเข้าใจถึงสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ให้จัดส่งแบบวัดความเข้าใจไปยังผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่อยู่ในข่ายการวิจัย พร้อมกับเก็บรวบรวมส่งกลับคืนสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ภายในเวลาที่กำหนด

3. ผู้วิจัย เดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ณ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ทุกจังหวัด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) คำนวณค่าทางสถิติ ดังนี้

4.1 ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยแยกเป็น เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา และขนาดโรงเรียน โดยใช้ค่าร้อยละ

4.2 ตอนที่ 2 ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีทางสถิติดังต่อไปนี้

1. ทหาค่าร้อยละ ของจำนวนผู้ที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาตามระดับคะแนนความถูกต้องในแต่ละข้อ

2. ทหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ของคะแนนความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในแต่ละด้าน โดยให้ค่าคะแนนความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาดังนี้ คือ

เข้าใจมากที่สุด = 4

เข้าใจมาก = 3

เข้าใจน้อย = 2

เข้าใจน้อยที่สุด = 1

3. ทหาค่าส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S D) ของคะแนนความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในแต่ละด้าน

4. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนน ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในแต่ละด้านระหว่างผู้บริหารกับครู วิเคราะห์โดยใช้ t-test

5. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารและครูที่มีความแตกต่างกันในด้าน เพศ อายุ อายุราชการ วุฒิการศึกษา และขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน วิเคราะห์โดยใช้ t-test และ F-test วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และถ้าพบว่ามี ความแตกต่างกัน จะทดสอบความแตกต่างโดยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffe)

5. การเสนอผลการวิจัย

บทที่ 1 บทนำประกอบด้วย ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย คำนียามศัพท์ ประโยชน์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และการเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 วรรณคดีที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย เนื้อหาแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศ การศึกษา บุคลากรทางการนิเทศการศึกษา แนวปฏิบัติและวิธีการเกี่ยวกับการนิเทศ การศึกษา การประเมินผลทางการนิเทศการศึกษาและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือและวิธีการสร้างเครื่องมือสำหรับใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล

บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูล กล่าวถึง ผลการ วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ โดยการเสนอแผนภูมิประกอบการบรรยาย

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการ วิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ส่วนสุดท้าย เป็นบรรณานุกรมและภาคผนวก